תמוז תשע"ו

התבוננו

מאמר
עיני העדה

קודשה בריך הוא. ואוריתא. וישראל. חד הוא. איינע פין די סיבות וואס אינז אידן ווייסן - פארוואס אינזער הייליגער אין מעכטיגער גאט האט באשאפען דעם עולם הזה - איז. אז עס זאל מפורסם ווערן אפילו פאר באשעפענישן וואס האבן א בחירה צי טראכטן ווי אזוי זיי ווילן אז זיי זאלן אויך איינזען - אז ער איז די איינציקסטער געטליכקייט וואס עס איז דא צי געפונען - אין אלעס איז ער - אין ער איז אלעס - אין אז לתבונתו אין חקר - אין אז אין יעדע דבר גשמי אין אין יעדע מאורע איז רצונו של הקב"ה למעלה משגתינו, - אין דער אויבישטער האט גיוואלט אז ביזן תיקון השלום זאלן נישט אלע מענטשען האבן די מעגליכקייט צי קענען מאכן די בחירה - אין בוחר זיין אז טאקע אפס זולתו - אין ער האט נאר גיגעבן די מעגליכקייט פאר די וואס זענען קינדער פין די אלע דריי אבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב ע"ה אז נאר זיי זאלן דורך פירן דעם תכלית - אין זיי זאלן עס ווי מער מפרסם זיין פאר די וועלט,

דהיינו. - וויבאלד ער האט דאך געוואלט אז די באשעפענישן וואס האבן א בחירה זיי זאלן עס איינזען - האט ער א יעדע זאך אין די בריאה באשאפען אויף אזא אויפן אז מען זאל קענען צי קימען צי א טעות אז חלילה נישט ער איז די איינציגסטע כח - אין דער בעלי הבחירה זאלן בוחר זיין בטוב אין זיך נישט קערן צי יענע מחשבות, - אין איין זאך האט ער זיך מער באהאלטן אין מען קען זיך שנעלער טועה זיין (למשל אז מען זעט צדיק ורע לו ורשע וטוב לו - אין אויב מען זעט ווי די כח השקר האט א מורה'דיגע הצלחה אפילו עס איז נגד רצונו של הקב"ה קען מען האבן א טעות אז חלילה עס איז נישט אפס זולתו ווייל א שכל פין א מענטש דערהייבט נישט קיין סתירות - אויב אזוי טראכט די מענטשעס שכל אויב עס איז אמת אז אין יחידות כמוהו איז וויאזוי לאט ער צי א זאך וואס איז נגד רצונו - אין מען קען ציקומען צי א טעות אז שוא עבוד אלוקים רח"ל - וכדומה איז דא ביי יעדע פרט ופרט.) אין אין איין זאך האט ער זיך וויינעגער באהאלטן אבער אין יעדע זאך אין אין יעדע מאורע האט ער אריין געלייגט א מקום לטעות - והבוחר יבחר, - אין די איינציגסטע מעגליכקייט וויאזוי מען קען האבן די ריכטיגע שכל צי בוחר זיין בטוב - שהוא תקיף ובעל היכולת וכו' ואפס זולתו - אין מען זאל נישט קומען צי א טעות - איז נאר דורך זיין הייליגע תורה אז מען היט אפ זיין תורה (ת"שבכ ות"שבפ) בכל פרטיה ודקדוקיה בלינדערהייט אפילו מען פארשטייט נישט - אין די תורה איז די ערשטע אין זיין נענסטע זאך מיט וואס ער רעכנט זיך - באקומט ער שכל פין די תורה צי האבן מעגליכקייט צי מאכן די ריכטיגע בחירה אין זיך היטן פין א יעדע טעות - אין ווי מער ער לעבט אין ער איז אדוק אין די תורה ומצותיה באקימט ער מער שכל, - אין וויבאלד רצונו של הקב"ה איז אז ביזן תיקון השלם זאל נאר די קינדער פין די אבות האבן די מעגליכקייט צי מאכן די בחירה האט ער נאר פאר זיי גיגעבן די תורה - אין ער האט עס זיי געגעבן ווען זיי זענען ארויס פין מצרים ווען זיי זענען געווען זעקס הונדערט טויזענט מענטשען אין מדברביים בארג סיני, - אין ער האט זיי אוועק געשטעלט פאר א פאלק ווי ער וועט זיין זייער מלך אין די אידן וועלן היטן זיינע גיזעצן - אין אים מפרסם זיין פאר די גאנצע וועלט, - אין ער האט צי זיי געזאגט - אז ענקער גאנצע לאומיות איז נאר מיט דעם וואס ענק היטן די תורה הקדושה - (די אידישע שפראך וואס אינז האבן איז נישט די יסוד פין אינזער אומה עס איז נאר א גדר וסיג צו די תורה, - ארץ ישראל איז נאר א מתנה פינעם אויבישטער פאר די אידן - ברצונו נתנה וברצונו נטלה), - אין די אידישע פאלק אליינס וואס זיי האבן שוין די מעגליכקייט צי מאכן די ריכטיגע בחירה - איז כדי אז יעדער יחיד פין די פאלק זאל טאקע זיך פירן מיט די תורה אין מאכן די ריכטיגע בחירה - האט די אויבישטער אוועק געשטעלט די עיני העדה, - וואס די אויבישטער האט אוועק געשטעלט די אידישע פאלק כדוגמא א גוף פין א מענטש וואס האט חשובערע אברים אין שוואכערע אברים - אבער אפילו די וויניקסטע חשובע אבר פין א מענטש אויב עס פעלט פינעם גוף פעלט פינעם שלימות הגוף אין ער הייסט א בעל מום - אין כדי אלע אברים פין דעם גוף זאלן וויסן זיך צי היטן פין א מכשול - איז דא די אויגן וואס די אויגן איז משגיח אויף אלע אברים, - איז די אויגן פין די אידישע אומה וואס פירן די אומה - אז איערע גיזעצן אין אפילו די גדרים צי די גיזעצן - זאלן בלייבן פעסט אין שטארק - אין באליבט אויף איערע היטערס - אין די תכלית פינעם אומה זאל ווערן אויסגעפירט - זענען די עיני העדה - וואס די אויבישטער האט אוועקגעשטעלט אז אסאך פין זיינע געטרייע היטערס פין די תורה זיי זאלן זיין די פירערס אויף די איבריגע חלק פינעם פאלק, - דאס זענען די -

רבנים. דיינים. מנהיגי ישראל. פועלי ישועות\רבי'ס. מגידים.

אפטייטש.

רבנים. - אידן וואס הארעוועען אויף תורה בעניני הוראה אלע זייערע יארן - אין פסקענען די שאלות פאר די ציבור פין זייער שטאט - אין זענען מיט חכמה נושא בעול - אין טראגען די אחריות אויף די עניני הכלל פין זייער שטאט למשל. תלמוד תורה - מקוואות - שחיטה - סוכסוך בין אדם לחבירו. וכדו' - אין זענען מעורר די אידן אין שטאט לתורה וליראת שמים - אין זיי זענען מחזק אין מגדיר דעם אידישן דת אז עס זאל בלייבן באליבט אין געטרייע אויף די אידן וואס זענען אינטער אים,

דיינים. - אידן וואס הארעוועען אויך אויף תורה בעניני הוראה אלע זייערע יארן - אין וויבאלד די רבנים זענען געוועען מער פארנומען מיט די גרעסערע שאלות העלפן זיי צי פאר די רבנים צי ענטפרן די שאלות פאר די המון עם לכל יחיד ויחיד למשל. א שאלה אין טריפות - טהרה - שבת - חמץ - וכדו',

מנהיגי ישראל. - וואס די אויבישטער האט זיי ג'שאנקן חכמה צי ארויס האבען כלל ישראל - וואס כלל ישראל באנעמט 600.000 דעות משונות - אין פארשטיין ווי אזוי איז די וועג אז די כלל זאל זיך פירן - אין א יעדע קליינע פירצה אין די חומת היהדות בכללות קענען זיי דערשפירן - אין זיי ווייסן ווי אזוי צוריק צי באפעסטיגען די חומה,

פועלי ישועות\רבי'ס. - מפורסם אלץ צדיקים - וקדושים - עובדי השם מנעוריו - בעלי מדריגות - וואס די המון עם גייט צי זיי שעפן יראת שמים - אין זיך אויסגיסען די הארץ בעת צרה אין פועל'ן דורך זיי ישועות אין רפואות, - בדרך כלל זענען זיי געווען הולכי בדרך החסידות,

מגידים. - ערליכע אידן וואס האבן א חוש צי רעדן אין מושך זיין לבן של ישראל מיט זייערע דיבורים מתובל באגדה אדער מוסר,

מציאות אדער א משרה.

רבנות. - טראגט אין זיך א **מציאות** מיט א **משרה**, - אין יעדע שטאט (אין אייראפע פאר די צווייטע וועלט מלחמה) איז געליגען א פליכט אויף די אידן וואס האבן געוואוינט אין יענע שטאט אוועק צי שטעלן א ביהמ"ד - מקואות - תלמוד תורה - שוחטים וכד' - וואס די אלע בנינים אין די גאנצע קהילה איז געווען א נכס הציבור - (יעדע יחיד וואס האט געהאט עפעס א שטעלע אין די קהילה הן על הרוחניות הן על הגשמיות - האט

געוויסט אז ער איז עוסק בצרכי הציבור מיט די נכס פינעם ציבור - אין ער האט זיך נאר גידארפט רעכענען מיטן טובת הציבור - און קיין שום אנדערע חשבונות), - אין כדי אלעס אין די שטאט זאל זיך פירן בדרך התורה אז די אידן אין שטאט זאלן בלייבן געטרייע צי די תורה - האבן די ראשי הקהילה פין שטאט בוחר געווען א איד די גרעסטע תלמוד חכם ויראי שמים וואס זיי האבן געקענט טרעפן וואס ער האט די כח התורה מיט זיך - אז ער זאל זיין ווי א שר אויף זייער קהילה - אין ער זאל נושא בעול זיין אין טראגן די אחריות אויף אלע זאכן פינעם שטאט - אין אז די אידישקייט אין שטאט זאל זיין אויסגעהאלטן מיט איערע גיזעצן, - אין די גאנצע קהילה האט זיך געדארפט מכניע זיין אינטער אים מחמת די כבוד פין די תורה הקדושה וואס איז זייער שר, - אין די בחירה איז נישט געליגען נאר אין די הענט פין די ראשי הקהילה וואס זיי האבן געקענט בוחר זיין א רב - און זיך רעכענען מיטן ציבור - אין אינזינענען האבן נאך סיבות אויסער די כח התורה - ווייל די גאנצע קהילה איז געווען א נכס הציבור - האבן די איבריגע חלק ציבור אויך געקענט האבן א מיינוג אויב זיי האבן דערשפירט אז מען האט נישט אינזין נאר די כח התורה, - אין אויב עס איז געווען א ספק וועלכע רב אויפצינעמן האט מען געקענט מאכן וואלן - אבער איין מאל מען האט בוחר געווען דעם רב האט די ציבור זיך מכניע געווען אינטער אים, - אין דער רב האט געהאט א שיעבוד צום ציבור צי טראגען די אחריות אויף די רוחניות פינעם שטאט, - אין די ציבור האט אים באצאלט א געהאלט אויף דעם, - איז עס איז געווען א **משרה**, - (אין אפילו נאכדעם וואס די רב האט שוין געהאט די משרה - אויב די ציבור האט געזען אז זיי האבן געמאכט א טעות מיטן רב - אין אנשטאט שטארקער מאכן דאס יהדות אין שטאט ווערט עס נאר שוואכער - האט געקענט זיין אז די ערליכע האבן געמאכט א נייע קהילה פאר זיך בלית ברירה כדי צו מחזק זיין דאס יהדות - הגם דאס האט געקענט ארויסברענגען מחלוקות, - אבער און אזא סיבה איז צוויי קהילות אין איין שטאט אפילו ערליכע קהילות א חורבן פארן שטאט.) - אין וויבאלד א רב דארף האבן די כח התורה מיט זיך צי פירן די שטאט - איז ווי מער ער האט געהארוועט אויף די תורה אלץ מער שכל התורה האט ער געהאט צי פירן די שטאט מיט א תורה'דיגן בליק, - איז די חלק א **מציאות**,

דיינים. - פועלי ישועות\רבי. - מגידים. - איז נאר א **מציאות** עס איז נישט קיין משרה - אז ער האט התרת הוראה קען ער ענטפערן שאלות - אז ער איז א צדיק אין מען ווערט געהאלפען ביי אים אויטעמאטיש איז ער א פועל ישועות - אז ער האט א לשון למודים אין א גיטע שפראך איז ער א מגיד - אין אז קיינער קימט נישט צי אים נעמט דאס נישט אוועק זיין מציאות - אין אז ער האט מזל ווייסט דער וועלט פין אים,

מנהיג ישראל. איז א **מציאות** אז ער איז א חכם אין ער האט א ברייטען קאפ - אין כדי אז ער זאל קענען ניצען זיין חכמה אין הנהגת ישראל מיז ער זיין א גרויסע תלמוד חכם צי האבן מיט זיך א גרויסע כח התורה, - אין חוץ זיין כח התורה האט ער ארויס געהאט די אידישע פאלק ווי אזוי עס האט זיך געפירט פין יציאת מצרים ביז דעם היינטיגע טאג - אין ער קען אלע תכסיסי הנהגה אין ער ווייסט ווי אזוי עס צי ניצען צי פירן די היינטיגע אידן - (ווי להבדיל א ריכטיגע חכם אין אנדערע ענינים - איז נאר אויב ער קען זיין חכמה לאורכה ולרחבה ולעמקה.) - אין אויך האט ער גיהאט אין זיך די מציאות פין קענען זיין א רב אין א גרויסע שטאט - אבער אפילו אן די משרה פין א רבנות האט ער אין זיך די כח פין א מנהיג ישראל, - די חלק פין רבנות איז א **משרה** אין א **מציאות**. - אין די חלק הנהגת ישראל איז נאך א **מציאות** וואס איז דא אין אים,

וינהו אחריהם.

דער איינציגסטע וואס האט א משרה אויף א ציבור אידן זענען די רבנים - וואס איינמאל די ציבור האט אין אים בוחר געווען איז ער געווארן ווי א שר - אין יעדער יחיד האט זיך מכניע געווען אינטער אים מחמת כבוד התורה - כאילו מען איז זיך מכניע פאר די תורה אליין, - די אנדערע עיני העדה האט יעדער יחיד זיך אליינס בוחר געווען מען האט געקענט הערן דעם מגיד א אנדערע מגיד - פארן צי די צדיק צי יענע צדיק - מען האט געקענט האבען שייכות מיט אפאר צדיקים. א.ד.ג.

אמאל האט געקענט זיין אז די רב פין שטאט איז נאר געווען א רב - אין אמאל איז ער אויך געווען א פועל ישועות\רבי - אין אמאל אויך א מנהיג ישראל, - ווען די רב איז אויך געווען א פועל ישועות\רבי האט מען נאך אלץ געקענט פארן צי א אנדערע פועל ישועות\רבי פין א צוויטען שטאט געבן א קוויטל, - אין אמאל האט געקענט זיין אז אין די זעלבע שטאט וואס די רב אליינס איז געווען א פועל ישועות\רבי האט געקענט זיין נאך א פועל ישועות\רבי - וואס ער האט געקענט האבן א פריוואטען ביהמ"ד אבער נישט קיין קהילה - ווייל א קהילה איז נאר געווען איינס וואס נאר די רב האט געטארגן די אחריות - אין פארן רב האט מען זיך גדארפט מכניע זיין נאר צי זיין חלק רבנות - אין א קוויטל האט מען געקענט געבן פארן צווייטען פועל ישועות\רבי, - אין אויב האט מען זיך נישט מכניע געווען פארן רב איז געווארן מחלוקת'ן אין פירוד לבבות כידוע,

נאך די צווייטע מלחמה וחורבן הקהילות האט זיך אויסגעשטעלט אז די רבנים (רוב פין זיי זענען נאך געווען רבנים אין אייראפע) אליינס האבן אוועק געשטעלט די קהילות - אין זיי האבן עס מייסד געווען נישט וועגן זיי האבן געהאט א שיעבוד צום ציבור - נאר כדי די אידישקייט זאל זיך נאכאמאל באנייען האבן זיי זיך מוסר נפש געווען פארן ציבור, - אין די רבנים אליין האבן געהארוועט צי מאכן א ביהמ"ד - ת"ת - מקוואות - בסיוע פין די נדיבי עם, - אין אין איין שטאט האט געקענט זיין אסאך קהילות, - אין דער יחיד האט זיך אליינס בוחר געווען אין וועלעכע קהילה ער וויל באלאנגען - אין וויבאלד די בחירה איז געליגען ביי יעדער יחיד - האבן זיך רוב מענטשען בוחר געווען פאר א רב - א רב וואס איז אויך געווען א פועל ישועות\רבי צי וועם ער האט געוואלט גיין - אין וויבאלד די קהילות זענען נתייסד געווארן דורך די רבנים אליינס איז די קהילה געווען ווי א נכס פרטי פינעם רב אין פאר משפחתו\באי ביתו - און האבן קיין שום חיובית'דיגע שעבוד צום ציבור, - אין ווען ער איז נסתלק געווארן האבן די וואס האבן געהאט די בעלות אויף די קהילה געמאכט די בחירה אויף א נייעם רב, איז אויב די יחידים האבן זיך נישט גערעכנט מיטן ציבור - אין נישט געזוכט די ת"ח מיט די כח התורה - וואס פאסט פאר אזא קהילה וואס זיי זענען - אז ער זאל זיין ווי מער ענדליך צי די פריערדיגע רב מיט תורה אין יראת שמים אדער אפילו נאך מער - נאר זיי האבן געהאט נאך סיבות אין אייגענע נגיעות חוץ פין דעם - האט די ציבור נישט געהאט קיין מעגליכקייט אריין צירעדן - ווייל די קהילה איז נישט געווען א נכס הציבור, - איז איינמאל מען האט אים אויפגענומען איז די הכנעה געווען פארן רב נישט נאר וועגן כבוד התורה, - איז די הייליגע תורה שוין נישט געווען די נקודה היחידה - פין זיין שררות, - אין וויבאלד די יסוד פין זיין שררות איז נישט געווען נאר די תורה הקדושה - איז אפילו די נייע רב איז א ת"ח אין יר"ש האט ער שוין נישט די ריכטיגע כח התורה מיט זיך - ווייל זיין גאנצע משרה איז נישט געבויט נאר אויף די תורה הקדושה, **התבונני, התבונני,**

מי שיש לו הערות יכתוב אל
hisboinini@gmail.com